

	Wydział WARiE	Imię i Nazwisko Jan Lubina oraz Konrad Makowski		Grupa A1	Kierunek AiR
Prowadzący dr inż. Janusz Pochmara		Ocena spraw.	Rok/Sem. 2020/21	Podgrupa L2	Data wyk. ćw. 26.05.2021r.
Uwagi:					

Metoda znajdowania miejsc zerowych wynaleziona przez Leonarda Bairstow'a

1. Wprowadzenie

Metoda Bairstow'a to algorytm znajdujący rzeczywiste i zespolone miejsca zerowe wielomianu. Jest wydajnym algorytmem polegającym na upraszczaniu danego wielomianu poprzez wielokrotne dzielenie przez taki trójmian, który w przybliżeniu jest dzielnikiem wielomianu wejściowego. Współczynniki szukanego wielomianu wyznaczamy rekurencyjnie za pomocą wzorów wyznaczonych z „dzielenia pisemnego” wielomianu.

Reszta z dzielenia będzie funkcją liniową, której współczynniki zależą od wartości r i s . Naszym zadaniem jest wyznaczenie takich wartości współczynników, żeby ta reszta była jak najbliższa 0.

Pierwsze wartości r i s wyznaczamy jako współczynniki znormalizowanego wielomianu stworzonego z 3 głównych współczynników wielomianu wejściowego.

Δr i Δs to wartości o które poprawiamy pierwotne wartości r i s w kolejnych iteracjach. Wyznaczamy je rozwiązując konkretny układ równań, który zostanie opisany w kolejnym podpunkcie.

Powtarzamy całą operację, aż wielomian wejściowy zostanie zredukowany do wielomianu stopnia drugiego, bądź pierwszego. Wtedy ostatnie miejsca zerowe możemy uzyskać rozwiązując równanie kwadratowe, bądź liniowe.

1. Pełen opis metody [1]

Mając wielomian postaci:

$$f_n(x) = a_0 + a_1x + a_2x^2 + \dots + a_nx^n \quad (1)$$

Metoda baristowa dzieli ten wielomian przez funkcję kwadratową.

$$x^2 - rx - s \quad (2)$$

Po podzieleniu uzyskamy wielomian $f_{n-2}(x)$

$$f_{n-2}(x) = b_2 + b_3x + b_4x^2 + \dots + b_{n-1}x^{n-3} + b_nx^{n-2} \quad (3)$$

A reszta z dzielenia ma postać funkcji liniowej $R(x)$

$$R(x) = b_1(x - r) + b_0 \quad (4)$$

Współczynniki wielomianu $f_{n-2}(x)$ i reszty $R(x)$ uzyskujemy wykorzystując algorytm dzielenia (pisemnego) wielomianów. Wyznaczamy następujące równania rekurencyjne

$$b_n = a_n \quad (5.a)$$

$$b_{n-1} = a_{n-1} + rb_n \quad (5.b)$$

$$b_i = a_i + rb_{i+1} + sb_{i+2} \text{ for } i = n - 2 \text{ do } 0 \quad (5.c)$$

Jeżeli $x^2 - rx - s$ jest czynnikiem $f_n(x)$ to reszta $R(x)$ jest zerowa i miejsca zerowe $x^2 - rx - s$ są miejscami zerowymi funkcji $f_n(x)$. Metoda Baristowa sprowadza się do szukania wartości r, s dla których $R(x)$ jest zerowe.

Skoro b_0 i b_1 są funkcjami zależnymi od r i s , możemy rozpisać je za pomocą wzoru Taylora

$$b_1(r + \Delta r, s + \Delta s) = b_1 + \frac{\partial b_1}{\partial r} \Delta r + \frac{\partial b_1}{\partial s} \Delta s + O(\Delta r^2, \Delta s^2) \quad (6.a)$$

$$b_0(r + \Delta r, s + \Delta s) = b_0 + \frac{\partial b_0}{\partial r} \Delta r + \frac{\partial b_0}{\partial s} \Delta s + O(\Delta r^2, \Delta s^2) \quad (6.b)$$

Dla $\Delta s, \Delta r \ll 1, O(\Delta r^2, \Delta s^2) \approx 0$. Wyrażenia drugiego i większego stopnia możemy pominąć, więc $(\Delta r, \Delta s)$, czyli poprawę wartości (r, s) możemy uzyskać przyrównując równania (6.a) i (6.b) do 0

$$\frac{\partial b_1}{\partial r} \Delta r + \frac{\partial b_1}{\partial s} \Delta s = -b_1 \quad (7.a)$$

$$\frac{\partial b_0}{\partial r} \Delta r + \frac{\partial b_0}{\partial s} \Delta s = -b_0 \quad (7.b)$$

By rozwiązać układ powyższych równań potrzebujemy pochodne cząstkowe b_0, b_1 . Bairstow wykazał, że te pochodne możemy uzyskać dzieląc ponownie $f_{n-2}(x)$ przez wyznaczony wielomian, co sprowadza się do ponownego wykorzystania równań rekurencyjnych (5.a) – (5.c).

$$c_n = b_n \quad (8.a)$$

$$c_{n-1} = b_{n-1} + r c_n \quad (8.b)$$

$$c_i = b_i + r c_{i+1} + s c_{i+2} \text{ dla } i = 1, 2, \dots, n-2 \quad (8.c)$$

Gdzie

$$\frac{\partial}{\partial r} = c_1, \frac{\partial b_0}{\partial s} = \frac{\partial b_1}{\partial r} = c_2, \frac{\partial b_1}{\partial s} = c_3 \quad (9)$$

Układ równań (7.a) – (7.b) możemy zapisać jako

$$c_2 \Delta r + c_3 \Delta s = -b_1 \quad (10.a)$$

$$c_1 \Delta r + c_2 \Delta s = -b_0 \quad (10.b)$$

Rozwiązując ten układ równań uzyskamy wartości $(\Delta r, \Delta s)$, o które poprawimy pierwotne wartości (r, s) do $(r + \Delta r, s + \Delta s)$

Na końcu możemy obliczyć błąd przybliżenia (r, s)

$$|\epsilon_{a,r}| = \left| \frac{\Delta r}{r} \right| \cdot 100; |\epsilon_{a,s}| = \left| \frac{\Delta s}{s} \right| \cdot 100 \quad (11)$$

Gdy jedna z wartości błędu jest większa od wybranej tolerancji powtarzamy cały proces dla nowych wartości $(r + \Delta r, s + \Delta s)$. Gdy osiągniemy tolerancje miejsca zerowe możemy wyznaczyć z równania kwadratowego

$$x = \frac{r \pm \sqrt{r^2 + 4s}}{2} \quad (12)$$

Cały algorytm powtarzamy do uzyskania wielomianu drugiego bądź pierwszego stopnia. W takim przypadku ostatnie miejsca zerowe obliczamy jak równanie kwadratowe lub liniowe.

3. Rozwiązanie metody w środowisku SciLab

```
clear;mode(0);clc;
//Funkcja wyswietla miejsca zerowe
//W szczególności wartości zespolone
function printRoots(X)
    for n=1:1:max(size(X))
        if (isreal(X(n)))
            mprintf("x%u = %f\n",n,X(n));
        else
            mprintf("x%u = %f %+fi\n",n,real(X(n)),imag(X(n)));
        end
    end
endfunction

//Funkcja znajduje miejsca zerowe r. kwadratowego
//wywoływana jest pod koniec programu, gdy wielomian
//jest zredukowany do trójmianu
function X = solveQuadratic(P)
    p = coeff(P);
    a = p(3)
    b = p(2)
    c = p(1)
    X(1) = (-b+sqrt(b.^2 - 4*a*c))/(2*a)
    X(2) = (-b-sqrt(b.^2 - 4*a*c))/(2*a)
endfunction

//Funkcja znajduje miejsca zerowe r. liniowego
//wywoływana jest pod koniec programu, gdy wielomian
//jest zredukowany do dwumianu
function X = solveLinear(P)
    p = coeff(P);
    a = p(2);
    b = p(1);
```

```

    X(1) = (-b/a);
endfunction
//Główna funkcja znajduje miejsca zerowe wielomianu metodą Bairstowa
//Przyjmuje poly oraz tolerancję błędu w zakresie od 0 do 1
function [X, Time] = BairstowMethod(P,tolerance)
    tic();
    order = degree(P);
    X = [] //Output
    //Pierwsza pętla w funkcji, sprawdza czy wielomian
    //jest stopnia większego niż 2

    //Wartości początkowe r i s to współczynniki
    //znormalizowanego wielomianu

    //stworzonego z 3 głównych współczynników wielomianu wejściowego
    while order > 2
        n = order+1;
        a = coeff(P);
        //Initial Guess
        r = a(n-1)/a(n)
        s = a(n-2)/a(n)

        //W pętli wyznaczane są wartości:
        //b(n) - współczynniki wielomianu będącego wynikiem
        //dzielenia wejściowego przez  $x^2 - rx - s$ 

        //c(n) - uzyskujemy dzieląc wielomian utworzony
        //z współczynników b(n) przez  $x^2 - rx - s$ 

        //Pętla przerywa się, gdy zostanie osiągnięta tolerancja
        while 1==1
            n = order+1;
            //B
            b(n) = a(n);
            b(n-1) = a(n-1)+r*b(n)
            //C
            c(n) = b(n);
            c(n-1) = b(n-1)+r*c(n);

            for n = n-2:-1:1
                b(n) = a(n)+r*b(n+1)+s*b(n+2);
                c(n) = b(n) + r*c(n+1) + s*c(n+2);
            end

            //Szukanie  $\Delta r$ ,  $\Delta s$ 

```

```

D = [c(3) c(4); c(2) c(3)]
e = [b(2); b(1)];
[delta] = linsolve(D,e);

//Nowe wartości miejsc zerowych
r = r + delta(1);
s = s + delta(2);

//Wyznaczanie błędu
Err_r = abs(delta(1)/r)
Err_s = abs(delta(2)/r);

if(Err_s <= tolerance && Err_r <= tolerance)
    break; //Przerwij pętlę po uzyskaniu tolerancji
end
end
//Tworzymy wyznaczony trójmian
Q = poly([-s -r 1], 'x', 'c');

//Dodajemy wyznaczone miejsca zerowe do wektora rozwiązań
X = [X; solveQuadratic(Q)];

//Dzielimy wielomian wejściowy przez wyznaczony trójmian
P = pdiv(P,Q);
order = degree(P);
end

//Rozwiązanie wielomianu 2-go stopnia
if(order == 2) then
    X = [X; solveQuadratic(P)];

//Rozwiązanie wielomianu 1-go stopnia
elseif(order == 1) then
    X = [X; solveLinear(P)];
end
//Wyznaczenie czasu obliczeń [ms]
Time = 1000*toc();
endfunction

```

4. Instrukcja korzystania ze skryptu

- Należy uruchomić skrypt w środowisku SciLab
- Następnie, w celu wyznaczenia miejsc zerowych wielomianu należy skorzystać z funkcji Bairstow Method, gdzie pierwszy argument to wielomian stworzony za pomocą wbudowanej funkcji poly, a drugi argument to wartość tolerancji błędu w zakresie (0 – 1)
- Funkcja zwraca wektor zawierający miejsca zerowe funkcji oraz czas obliczeń

```
exec("BairstowMethod.sce");

//Definiowanie wielomianu
Input = poly([1 2 3 4 5 6], 'x', 'c');

//Tolerancja błędu (0-1)
tolerance = 0.01;

//Wywołanie funkcji
[X, t] = BairstowMethod(Input, tolerance);

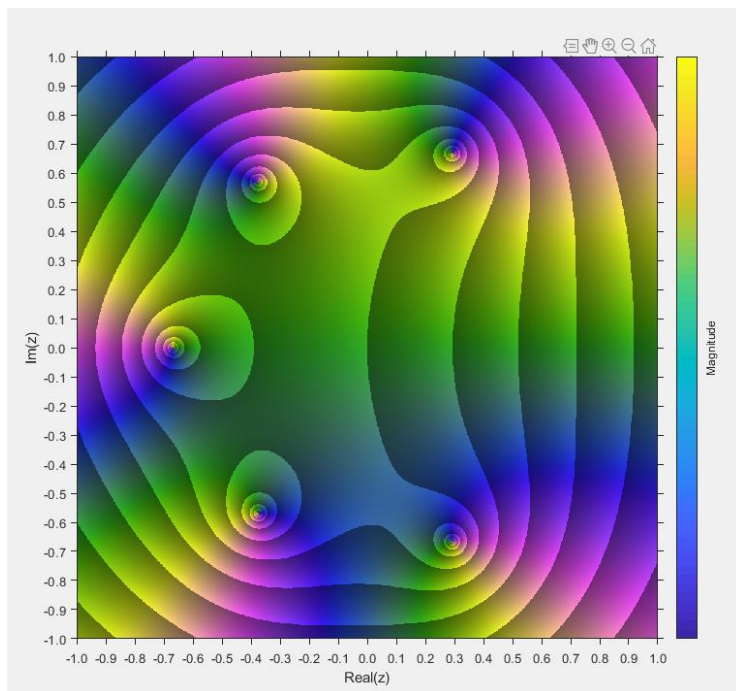
//Wyświetlenie informacji w konsoli
mprintf ("Czas obliczeń: %fms \n",t);
mprintf ("Tolerancja Błędu: %f \n",tolerance);
mprintf ("Wielomian: ");
disp(Input);
mprintf("Miejsca zerowe: \n");
printRoots(X);
```

5. Przykładowe wywołanie skryptu

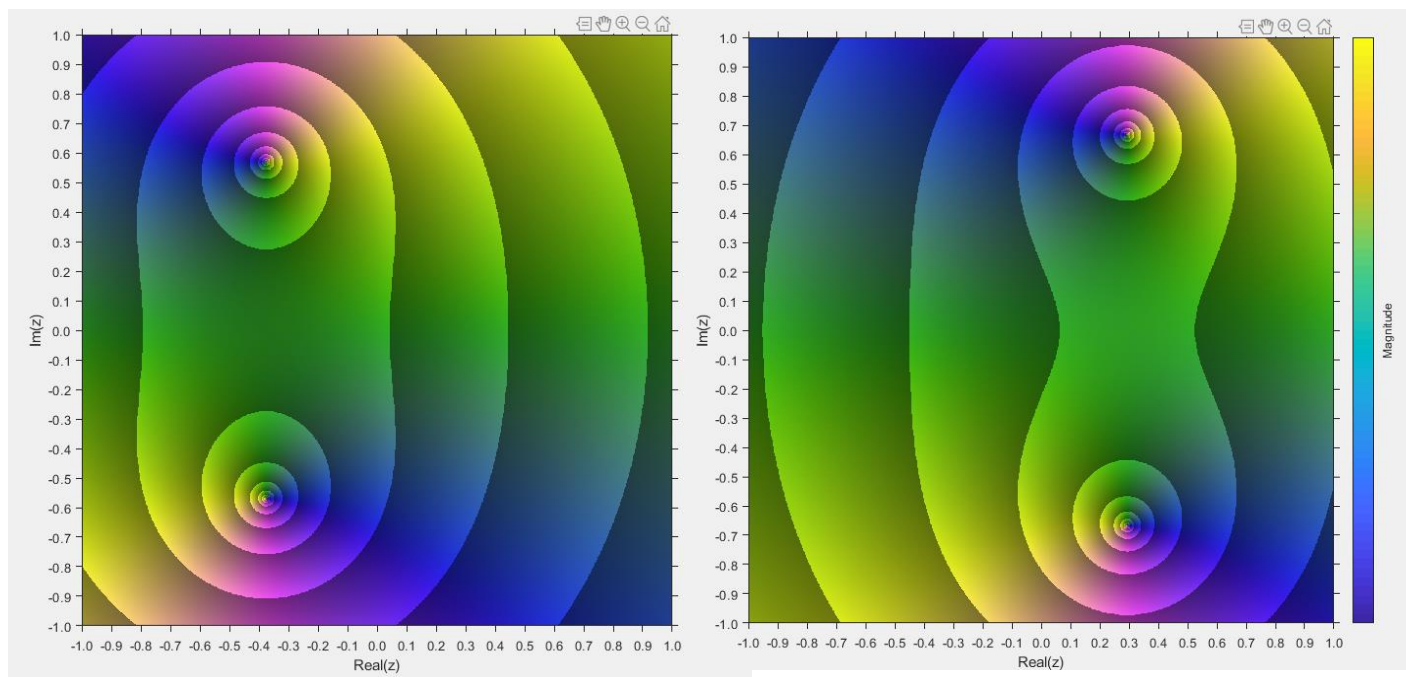
$$f(x) = 6x^5 + 5x^4 + 4x^3 + 3x^2 + 2x + 1$$

```
--> exec('C:\git\MNiS_BairstowMethod\Przykład.sce', -1)
Czas obliczeń: 6.856300ms
Tolerancja Błędu: 0.010000
Wielomian:
  1 +2x +3x^2 +4x^3 +5x^4 +6x^5
Miejsca zerowe:
x1 = -0.375695 +0.570175i
x2 = -0.375695 -0.570175i
x3 = 0.294197 +0.668359i
x4 = 0.294197 -0.668359i
x5 = -0.670337
```

Wykres 1 Wykres wielomianu $f(x)$ w płaszczyźnie zespolonej z kolorowaną dziedziną [2]

Wykres 2 Wszystkie wyznaczone wielomiany $x^2 - rx - s$, przez które dzielono $f(x)$ [2]

6. Wnioski

Metoda Bairstow'a niesie ze sobą wiele korzyści. Przedewszystkim, w odróżnieniu od innych poznanych nam metod jest w stanie znaleźć wszystkie miejsca zerowe wielomianu, nawet te nierzeczywiste. Dla przykładowego wielomianu czas trwania programu wynosił ok. 7ms. Porównując ten czas do metody bisekcji lub metody Newtona, które kolejno trwały ok. 2ms i 0.5ms. Należy pamiętać, że te metody znajdują tylko pojedyncze miejsca rzeczywiste. Dzieląc czas obliczeń przez ilość znalezionych miejsc zerowych otrzymamy następujące wartości:

Metoda Newtona	Metoda bisekcji	Metoda Bairstowa
0.5ms	2.0ms	1.4ms

Można zauważyć, że dla tego przykładu metoda Newtona jest o 0.6ms szybsza, ale wyznacza tylko jedno miejsce zerowe rzeczywiste.

7. Źródła

[1] - Bairstow Method (opis metody)

<https://nptel.ac.in/content/storage2/courses/122104019/numerical-analysis/Rathish-kumar/ratish-1/f3node9.html>

[2] – Wykresy stworzone z wykorzystaniem skryptu „colorcet.m” (matlab)
na licencji Creative Commons BY License <https://colorcet.com>

Dodatkowo:

Wikipedia - https://en.wikipedia.org/wiki/Bairstow%27s_method

Opis metody na przykładzie - <https://www.youtube.com/watch?v=BjJJF1Wbuww>